

اصلاح الگوی واردات غذایی اساسی؛ ۱- تسویه ارزی از مسیر چین

گزارش سیاستی - بهمن ۱۴۰۲

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَالَّذِينَ جَاهَدُوا فِينَا لَنَهْدِيَنَّهُمْ سُبُلَنَا
وَأَن هَا كِه دَر رَاه مَا (بَا خَلُوص نِيَت) جِهَاد كَنَنَد، قَطْعَا بِه
رَاه هَاي خُود، هِدَايَتَشَان خَوَاهِيم كَرَد.

اصلاح الگوی واردات غذای اساسی؛ ۱- تسویه ارزی از مسیر چین

اصلاح الگوی واردات غذای اساسی؛ ۱- تسویه ارزی از مسیر چین

گروه موضوعی:

کشاورزی

نوع گزارش:

سیاستی

شناسه:

۱۴۰۲۱۱۶۱۹

تاریخ انتشار:

۱۴۰۲/۱۱/۰۹

تهیه و تدوین:

مهدی فامیل محمدی

مدیر مطالعه:

مهدی سروی

اظهار نظرکننده:

محمد امینی رعیا

اندیشکده اقتصاد مقاومتی یک کانون تفکر با ماموریت «تصمیم سازی برای حل مسائل کشور در راستای تحقق اقتصاد مقاومتی» است که در سال ۱۳۹۵ فعالیت رسمی خود را آغاز نمود.

شناسایی شبکه مسائل در هر حوزه موضوعی، طراحی راهکار برای حل مسائل احصاء شده و هم‌اندیشی جهت ارزیابی و تدقیق آن، بررسی تجربیات جهانی، طرح مباحث در فضای نخبگانی و رسانه‌ای و پیگیری راهکارهای ارائه شده از دستگاه‌ها و مسئولین مرتبط به منظور اتخاذ تصمیمات لازم، از جمله فعالیت‌هایی است که در اندیشکده انجام می‌شود.

علاقه‌مندان می‌توانند از طریق سایت Mett.ir با اندیشکده اقتصاد مقاومتی در ارتباط باشند و نظرات، انتقادات و پیشنهادهای خود را در خصوص این گزارش و همچنین سایر فعالیت‌های اندیشکده، مطرح کنند.

فهرست مطالب

بخش اول

۱۱..... مقدمه

بخش دوم

۱۳..... وابستگی شدید به کشورهای همسویا تحریم در واردات غذای اساسی

بخش سوم

۱۷..... کاهش وابستگی در واردات غذای اساسی از طریق تنوع مبادی

۱۷..... وجه اول: تنوع مبادی کالایی واردات

۱۹..... وجه دوم: تغییر شیوه تسویه ارزی واردات

بخش چهارم

۲۱..... تغییر شیوه تسویه ارزی واردات از مسیر چین و ۱۰ مزیت کلیدی

۲۱..... چگونگی نقش آفرینی چین در تامین غذای اساسی

۲۳..... مزایای استفاده از ظرفیت چین در واردات غذای اساسی

بخش پنجم

۳۰..... عملیاتی کردن مسیر چین در واردات غذای اساسی

۳۰..... تهاثر نفت و کالای اساسی

۳۱..... استفاده از منابع موجود در چین برای واردات غذای اساسی

۳۳..... قرارداد کلان واردات غذای اساسی با عاملیت دولت چین

بخش ششم

۳۴..... الزامات تنوع مبادی واردات و چگونگی تسهیل

۳۴..... فرماندهی واحد در سطح کلان

۳۵..... بازنگری در تصمیم «استفاده حداکثری از منابع پلو که شده»

۳۵..... برنامه محوری شرکت های مباشر وزارت جهاد کشاورزی

۳۷..... تنوع واردکنندگان

بخش هفتم

۳۹..... جمع بندی و نتیجه گیری

ایران سالانه بیش از ۱۲ میلیارد دلار انواع محصولات اساسی کشاورزی وارد می‌کند. بررسی‌ها نشان می‌دهد بیش از ۷۵ درصد این محصولات با عاملیت «کشورهای همسو با تحریم» وارد می‌شود؛ در واقع این کشورها به عنوان «تامین کننده کالا» و یا «محل تسویه ارز» در واردات ایران نقش آفرینی می‌کنند. بنابراین می‌توان گفت جمهوری اسلامی ایران به معنای واقعی کلمه، در واردات غذای اساسی به «مسیرهای با ریسک تحریمی بالا» وابسته است. این وابستگی شدید، با وجود گذشت بیش از ۱۰ سال از تحریم‌های شدید و ظالمانه علیه ملت ایران، کماکان پابرجاست و نه تنها مانع بزرگی برای «خنثی سازی تحریم» محسوب می‌شود، بلکه قدرت ایران در میز مذاکره برای «برداشتن تحریم» را نیز کاهش داده است.

یکی از راهکارهای کاهش وابستگی به کشورهای همسو با تحریم و مسیرهای با ریسک تحریمی بالا در واردات غذای اساسی، «تنوع مبادی واردات» است. این راهکار دو وجه دارد:

- وجه اول که در ماده ۶ سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی نیز مورد اشاره قرار گرفته، «کاهش وابستگی به کشورهای خاص و محدود در واردات» است و بر «تنوع مبادی کالایی واردات» تاکید دارد. این بدان معناست که ایران در واردات غذای اساسی، تا جای ممکن به تعداد محدودی کشور تولیدکننده غذای اساسی، مخصوصاً کشورهای که رابطه سازنده‌ای با آنها ندارد، وابسته نباشد. در این زمینه علاوه بر واردات از کشورهای متنوع و همسو، «واردات مستقیم از کشورهای تولیدکننده بدون نیاز به شرکت‌های واسط بین‌المللی» نیز حائز اهمیت است و باید مورد توجه قرار گیرد.

- وجه دوم که با توجه به شرایط تحریم موضوعیت بیشتری پیدا کرده، «استفاده از مسیرهای مستقیم تسویه ارزی در واردات» است و بر «تغییر شیوه تسویه ارزی واردات» تاکید دارد. این بدان معناست که تسویه ارزی واردات غذای اساسی، از مسیر کشورهای ثالث که صرفاً واسطه ارزی هستند، انجام نشود. در این زمینه ضروریست ایران در کشورهای تولیدکننده غذای اساسی «تولید ارز» انجام دهد و با صادرات، امکان تراز تجاری-ارزی با آنها را فراهم نماید؛ یا از طریق کشورهایی که در آن «تولید ارز» دارد، واردات خود را مدیریت کند.

هر چند دو وجه از «تنوع مبادی واردات» مکمل یکدیگر است، اما با توجه به اینکه در حال حاضر بیش از ۷۵ درصد تسویه ارزی واردات غذای اساسی کشور به دلیل شرایط تحریم، از طریق کشورهای ثالث و در چارچوب نظامات ارزی تحریمی (تراستی ها، بانک های واسط خاص و...) انجام می شود، وجه دوم یعنی «تغییر شیوه تسویه ارزی واردات» اهمیت بالاتری دارد. در واقع می توان گفت تنوع بخشی به مبادی کالایی واردات در شرایط فعلی، بدون تغییر در شیوه تسویه ارزی و تدبیر برای شیوه های پرداخت، ممکن نبوده یا کارکرد ندارد و هر تغییری در مبادی کالایی، وابسته به طراحی مسیرهای ارزی برای تسویه و پرداخت است. چنانکه اکنون نیز با وجود کاهش واردات غذای اساسی از مبادی همسو با تحریم و تنوع بخشی نسبی به مبادی کالایی در واردات، کشور همچنان در تامین غذای اساسی با چالش های ارزی روبروست.

برای «تغییر شیوه تسویه ارزی در واردات غذای اساسی» دو مسیر وجود دارد:

- تولید ارز در کشورهای تولیدکننده غذای اساسی
- واردات غذا از مسیر کشورهایی که در آن تولید ارز انجام می شود.

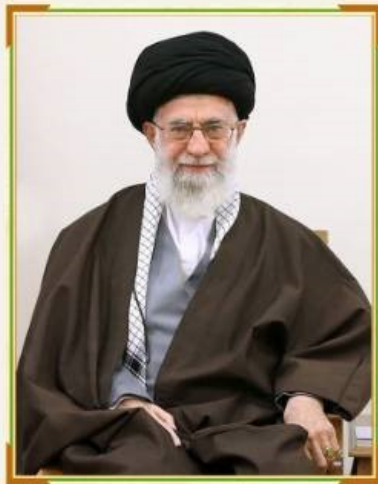
مسیر اول نیازمند برنامه ریزی برای تغییر مقاصد صادراتی کشور است. مسیر دوم نیز مستلزم طراحی مسیرهای واردات و تسویه ارزی از طریق کشورهایی است که مقصد فعلی صادرات

کشور هستند. با توجه به اینکه ابتکار عمل در مسیر دوم بیش از مسیر اول در اختیار دولت و حاکمیت قرار دارد و بازدهی آن نیز سریعتر است، اولویت بیشتری دارد. لذا از آنجا که در حال حاضر، صادرات نفت به چین مهم‌ترین منبع «تولید ارز» برای واردات غذای اساسی محسوب می‌شود، این کشور به عنوان بازیگر اصلی در خرید نفت ایران، می‌تواند به عنوان مسیری کم هزینه تر و مطمئن تر برای واردات غذای اساسی مورد توجه قرار گیرد.

واردات غذای اساسی با عاملیت و کارسازی چین از طریق ارز نفتی کشور، با توجه به اینکه این کشور در حال حاضر یک تامین کننده بزرگ بین المللی در حوزه کالاهای اساسی کشاورزی محسوب می‌شود، ۱۰ مزیت کلیدی دارد که عبارتند از:

- کاهش تقاضای درهم و یورو در تسویه ارزی واردات
- کاهش هزینه نقل و انتقالات ارزی
- کاهش قیمت خرید کالاهای وارداتی
- کاهش هزینه دموراژ و تاخیر در واردات کالا
- کاهش هزینه‌های ناشی از وابستگی به شبکه تراستی در واردات
- کاهش امکان رصد مبادلات بین المللی ایران در نظامات ارزی تحریم کنندگان
- رسمیت بخشی به نظام پرداخت بین المللی کشور
- تجارت پایدار و گسترش همکاری‌های اقتصادی
- ایجاد اعتماد متقابل جهت گسترش همکاری‌های راهبردی
- اهرم قدرت جهت برداشتن تحریم

شیوه عملیاتی نمودن این اقدام و الزامات آن، در این گزارش مورد بحث و بررسی قرار گرفته است.

برخی اوقات تأمین برخی کالاها و نیازها از دو مسیر امکان پذیر است؛ یک مسیر از طریق اروپا و آسان و مسیر دیگر از طریق غیر اروپا ولی سخت. مسیر اول انسان را در تنگنا قرار خواهد داد و دوستان او را ضعیف و دشمنان او را قوی می کند.

بیانات در دیدار با مسئولان و کارگزاران نظام - ۲ تیر ۱۳۹۴

تهیه شده در اندیشکده اقتصاد مقاومتی